

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

Kartläggning och måluppfyllelse

Sambandet mellan kartläggning och elevernas slutbetyg i åk

Jandark Mansour och Marta Poplawska

Examensarbete:	15hp
Kurs:	LAU925
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2015
Handledare:	Ernst Thoutenhoofd
Examinator:	Mona Arfs
Rapport nr:	VT16 IPS LAU925:9

Abstract

Examensarbete:	15 hp
Kurs:	LAU925
Nivå:	Grundnivå
Författare:	Jandark Mansour och Marta Poplawska
Titel:	Kartläggning och måluppfyllelse. Sambandet mellan kartläggning och elevernas slutbetyg i åk
Termin/år:	Ht/2015
Handledare:	Ernst Thoutenhoofd
Examinator:	Mona Arfs
Rapport nr:	VT16 IPS LAU925:9
Nyckelord:	kartläggning, måluppfyllelse, nyanlända elever

Syftet med vår studie var att undersöka vilket samband det finns mellan kartläggningen av elevernas kunskaper och elevernas måluppfyllelse i ämnena enligt intervjuade personer. Enligt vårt antagande är resultatet av kartläggningen avgörande för att eleven ska lyckas i skolan, förutsatt att undervisningen utformas enligt rekommendationerna efter avslutad kartlägningsprocess.

Teori: Det saknas svensk forskning kring sambandet mellan kartläggning och måluppfyllelse och även litteratur kring detta område är mycket sparsam, förutom allmänna föreskrifter från Skolverket. Dock finns det ett antal studier gjorda inom det svenska skolsystemet som lyfter fram faktorer som är avgörande för elevernas framgång i skolan och forskning som tar upp kartläggningsmetoder. Därför anser vi att vårt examensarbete, med syfte att undersöka om det finns ett samband mellan kartläggning och måluppfyllelse och hur det i så fall återspeglas i de intervjuade personernas uppfattning, är pionjärt.

Metod: Vi använde en kvalitativ undersökningsmetod i form av halvstrukturerade intervjuer. Underlag till vårt arbete var svaren på intervjufrågor till personer deltagande i kartlägningsprocessen i olika skolor inom Göteborgs Stad. Genom att intervjua personer som är involverade i kartlägningsprocessen på undersökta skolor fick vi en bild av varför kartläggningar görs och med vilket syfte. Därefter kunde vi urskilja två typer av kartläggningar: en generaliserad och en individualiserad.

Resultat: Vår frågeställning var: Vilket samband finns det mellan kartläggningsresultat och den enskilda elevens slutbetyg i åk 9? Enligt de intervjuade personerna har kartläggningsresultat sin kontinuitet i form av undervisning anpassad till elevernas förmågor och prestationer. Ansvaret ligger hos de enskilda ämneslärarna. Det finns ett sambandet mellan kartläggningen och hur undervisningen utformas utifrån den och elevernas prestationer som långsiktigt leder till att de uppnår kunskapskraven.

Förord

När man är två skribenter är det viktigt att man sätter upp en plan kring fördelningen av arbetet för att skapa en så likvärdig arbetsinsats som möjligt. Vi valde att dela upp skrivandet och intervjuerna så att det blev tre intervjuer vardera, samt att den ena av oss fokuserade skrivandet på metoddelen och den andra på teoridelen. Vi träffades ett antal gånger under skrivprocessen för att diskutera våra resultat, ge varandra konstruktiv kritik och dricka kaffe. Vår kommunikation fungerade mycket bra och vi hade ofta telefonkontakt.

I detta examensarbete undersöker vi sambandet mellan kartläggning och elevernas resultat. Det har varit en lärorik process och vi har även samlat på oss viktig kunskap för framtida undervisningssituationer.

Vi vill framföra ett stort tack till vår handledare Ernst som alltid hade tid för våra frågor och funderingar. Tack för att du gjorde allt för att vi skulle kunna kommunicera trots våra olika språkfärdigheter.

Vi vill även tacka alla lärare som ställde upp på intervjuer. Era erfarenheter och tankar har varit en stor del av vårt examensarbete. Tack för givande samtal.

Innehållsförteckning

Abstract

Förord

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syfte och frågeställningar	2
3. Litteratur, forskning och teorier.....	2
3.1 Styrdokument.....	2
3.2 Centrala begrepp.....	3
3.3 Forskning och teorier.....	5
3.3.1 Vad "kartläggning" och "kartlägga" innebär enligt olika forskare.....	6
3.3.2 Tidigare forskning.....	8
3.3.3 Andra faktorer som gynnar elevernas utveckling.....	9
4. Metod.....	11
5. Resultat och analys.....	17
5.1 Vem/vilka kartläggs och varför.....	18
5.2 Generaliserad kartläggning.....	19
5.3 Individualiserad kartläggning.....	20
5.4 Samband mellan kartläggning och elevernas slutbetyg.....	21
6. Diskussion.....	22
Referenslista.....	26
Bilagor.....	28
1. Enkät till skolor.....	28
2. SIRIS statistik Grundskolan-slutbetyg årskurs 9 läsår 2013/2014.....	30
3. Intervjuer.....	33

1. Inledning

Idag går många elever ur grundskolan utan betyg och vissa av dem är tvungna att gå på sommarskola för att kunna komplettera vissa ämnen. Eleven är som en planta och för att de ska kunna växa behöver de rätt näring, omsorg och tillväxtpotential. Alla växter behöver inte samma näring och då måste undervisningen anpassas efter elevernas behov och förutsättningar.

Vi har valt att undersöka vilket samband finns det mellan kartläggning och elevernas måluppfyllelse med antagandet att kartläggning förekommer i olika former i skolsammanhang och att all pedagogiskt arbete och insatser baseras på vilka behov som identifieras hos eleverna. Vi förväntade oss att en kartläggning av elevernas tidigare kunskaper skulle ha en avgörande betydelse för att den enskilda eleven lyckas i skolan, men vi ville undersöka närmare hur det sambandet ser ut. Inledningsvis krävs en förståelse för vad som menas med kartläggning, vilka olika former av kartläggning som används i skolor och vilket syfte kartläggningen och dess former har.

Skolans uppdrag är att analysera vilka behov eleverna har för att en lärare skulle kunna skräddarsy undervisningen så att eleverna utvecklas så mycket som möjligt. Läroplanen belyser väldigt tydligt vikten av elevernas undervisning för deras framgång i skolan. Det som väckte vårt intresse var kopplingen mellan kartläggning och måluppfyllelse och om det finns andra faktorer som gynnar elevernas utveckling.

I läroplanen står det att ”undervisning ska utgå från den enskilda elevens behov och anpassas till den enskilda elevens förmågor och möjligheter” (Lgr, 2011, s.8). Vi antog att alla elever i viss mån kartläggs för att kunna identifiera dessa behov och kunna sätta in relevanta insatser. Dessutom har skolan skyldighet ”att hjälpa alla elever att uppnå målen i alla ämnen (En likvärdig utbildning, Lgr11). Kartläggning är en utgångspunkt till att olika insatser införs och att dessa måste resultera i att den enskilda eleven uppnår målet. I Allmänna råd för nyanlända elever (2008:3) står det att samma bestämmelser gäller för nyanlända elever som för alla andra elever när det handlar om likvärdighet, elevens tillgång till utbildning och särskilt stöd.

Vårt intresseområde är kartläggning som ett verktyg för att kunna beskriva var en elev befinner sig kunskapsmässigt och i socialt sammanhang, vilka starka sidor eleven har och inom vilka områden insatser i olika former behövs. En pedagogisk kartläggning av tidigare kunskaper i vissa ämnen görs för att kunna planera undervisningen på bästa sätt. Det handlar

alltså inte bara om nyanlända elever utan om alla elever som befinner sig i ett behov av ett stöd för att uppnå målen i ämnena. Om eleverna lyckas i sina studier återspeglas det i hela skolverksamhetens framgång i form av andelen elever som uppnått målen och som fått behörighet att söka till gymnasiet i slutet av årskurs nio. På grund av att största delen av vårt sökresultat av litteratur fokuserar på nyanlända elever och att även vissa skolor som ingår i vårt urval har en stor andel nyanlända elever och elever med utländsk bakgrund gick det inte att undvika diskussionen om kartläggningen utifrån denna synvinkel.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med vårt arbete var att undersöka berörda lärare och rektorers uppfattningar om vilket samband finns det mellan kartläggning och elevernas slutbetyg i årskurs 9. Vi var även intresserade av hur kartlägningsprocessen ser ut på undersökta skolor och vilken påverkan kartlägningsresultaten har fått på undervisningen. För att uppnå detta syfte har vi formulerat två frågeställningar:

Frågeställningar:

- Vilket samband finns det enligt de intervjuade personerna mellan kartlägningsprocessen på skolan, kartlägningsresultaten och den enskilda elevens slutbetyg?
- Finns det enligt de intervjuade personerna andra faktorer som har betydelse för måluppfyllelsen?

3. Litteratur, forskning och teorier

I den här delen kommer vi att behandla centrala begrepp i vår undersökning och styrdokument som är viktiga för förståelsen av kartläggningens vikt och själva processen. Det var viktigt för oss att få veta vilka direktiv det finns för skolorna och i skolorna, angående identifiering av elevernas behov och vilken praktik skolorna har när det gäller att kartlägga sina elever. Därefter hänvisar vi till publikationer av olika slag där kartläggning tas upp i kontext att identifiera svårigheter och åtgärda dem. Litteraturen som vi hänvisar till var mycket givande för själva förståelsen av begreppet *kartlägga* men belyste också behov att följa upp och utvärdera de insatser som skolorna gör. Vårt syfte var att undersöka sambandet mellan kartläggning och elevernas slutbetyg, därför valde vi de publikationer som beskriver både kartlägningsprocess

och dess kontinuitet i form av olika slags diagnoser och dokumentation. Dessutom påvisade Grosins (2004) och Bärings (2015) publikationer även andra faktorer inom i skolans verksamhet som har en enorm betydelse för elevernas utveckling och prestation mot målen. Dessa två publikationer var mycket viktiga, eftersom det ofta i diskussioner om elevernas måluppfyllelse läggs fokus på lärarna och undervisningsorganisation utan att analysera själva verksamheten, hur den är organiserad och vilka inre faktorer som påverkar både elever och personal.

3.1 Styrdokument

Två viktiga styrdokument som vi hänvisar till i vårt arbete är Skollagen 2010 och Läroplanen för grundskolan 2011 (Lgr11). I Skollagen står de grundläggande bestämmelserna om skolan och dess ansvar för verksamhet och läroplanen beskriver skolans värdegrund och uppdrag. I läroplanen står det två meningar som blev vår utgångspunkt för diskussionen om kartlägningspraktik, nämligen att ”undervisning ska utgå från den enskilda elevens behov och bli anpassad till den enskilda elevens förmågor och möjligheter” och att ”skolan har skyldighet att hjälpa alla elever att uppnå målen i alla ämnen (En likvärdig utbildning, Lgr, 2011, s. 8 och s.14).

En annan skrift som vi hänvisar till är Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever (Skolverket, 2008) där det finns riktlinjer och råd för hur en kartläggning bör utföras och i kommentarerna finns förklaringar till vad som menas med kartläggning och nyanländ elev.

3.2 Centrala begrepp

Svenska ordboken (2015) förklarar begreppet *kartlägga* som: *beskriva, göra en karta över, utforska noga. Kartläggning* eller *pedagogisk kartläggning* avses vara en framställning av elevens tidigare erfarenheter och kunskaper i alla ämnen. Syftet med kartläggningen är att kunna göra en individuell planering av fortsatt undervisning för att eleven ska uppnå målen. I stödmaterial (Skolverket, 2014) hittar man förklaringen att kartläggning bör göras på skol-, grupp- och individuell nivå med frågor som ger en bild av elevens generella skolsituation och inte enbart riktas mot elevens svårigheter. Kartläggningen ska utreda vilka de faktorer är i skolan som påverkar elevens förutsättningar att uppnå målen (s.35).

Begreppet *nyanlända elever* har annorlunda innebörd i skolsammanhang och i Migrationsverkets skrifter. Enligt Migrationsverket räknas en person som nyanländ när denne är mottagen i en kommun och har beviljats uppehållstillstånd för bosättning på grund av flyktinskäl eller

andra anledningar och personen räknas därefter som nyanländ i upp till två eller tre år beroende på omständigheterna (Migrationsverket). I skolsammanhang används begreppet nyanländ om barn som kommer till Sverige under sin skoltid eller nära den och har ett annat modersmål än svenska. Som nyanländ elev kan man räknas upp till två år, enligt Skolverket föreskrifter (Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever, 2008, s.1). Skollagen säger dock att ”en elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet” (12a §). Samma definition av nyanlända elever tillämpas på Utbildningsdepartementet (2013:61).

En screening är ett standardiserat testmaterial som kan genomföras i en grupp. Syftet är att kunna identifiera vilka elever som eventuellt riskerar att inte utvecklas som förväntat. Material som används för att screena elever i olika ämnen är utprovade på många elever i samma åldersgrupp och ger läraren en klar och allmän bild av klassens samt enskilda elevers färdigheter. Testen kan genomföras redan i första klass på grundskolan och även första året på gymnasiet. Screening fungerar som ett verktyg för läraren. Man använder den för att planera och utvärdera undervisningen samt för att se om undervisning som bedrivs har gett en önskad effekt eller inte. Dessa tester genomförs för att uppmärksamma elever som riskerar att inte nå kunskapskraven. Alla elever i den aktuella klassen deltar i screening och med de här testerna kan man jämföra den enskilda elevens och klassens resultat med en referensgrupp av elever i samma ålder. Detta för att se var eleverna befinner sig i relation till andra elever i samma ålder. Resultaten från screeningen blir utgångspunkten för hur man ska anpassa läromedel och undervisningens innehåll efter elevens behov. Screening-testen kan användas som ett verktyg för att fånga upp de elever som ligger i riskzonen, innan hamnar de mellan stolarna (Andersson & Sjöstrand, 2011).

Skolverket förklarar begreppet *elever i behov av särskilt stöd* på följande sätt: ”Om det finns risk för att en elev inte når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolan ska eleven ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller särskilt stöd”. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation (Skolverket, 2002). Skolverkets generaldirektör Ekholm skriver i rapporten ”Att arbeta med särskilt stöd - några perspektiv” (Skolverket, 2002) att ”en likvärdig utbildning förutsätter att ett särskilt stöd ges till de elever som av olika anledningar har svårt att nå målen för utbildningen. Behovet av stöd kan vara tillfälligt eller mer långsiktigt. Stödinsatser kan vara att förändra eller anpassa arbetssätt efter elevers behov,

skapa en bättre social arbetsmiljö eller ge specialpedagogiskt, socialt, tekniskt eller annat stöd” (s.7).

Framgångsfaktor är ett begrepp som ofta används inom skolforskning. Själva begreppet kommer från konkurrensen i näringsliv men i skolsammanhang innebär begreppet villkor som måste bli uppfyllda för ett bättre resultat. I en forskningsöversikt (2010) sammanställer Skolinspektionen resultat av olika undersökningar som visar vad det är som karaktäriserar högpresterande skolor. Bland framgångsfaktorer ingår lärares utbildning, ledningsförmåga, skolorganisation och formativ bedömning med mera (Grosin, 2004, Barring, 2015).

Formativ bedömning eller *bedömning för lärande* har sina rötter i 60-talet då begreppet var mycket omtalat i förhållande till summativ evaluering (bedömning). Begreppet används för att karaktärisera en förstärkande bedömning under pågående process i motsats till den summativa slutliga bedömningen. Formativ bedömning har till syfte att tydliggöra målet för undervisningen och ge en bild av nuläget för en elev i förhållandet till kunskapskraven. Enligt Harrison och Howard (2014) är formativ bedömning en pågående planerad process som fokuserar på att identifiera nästa steg eller förbättring av lärandet. En framåtsyftande feedback hjälper elever att förstå både kunskapskraven de ska arbeta mot och leder dem vidare till nästa steg i lärandet.

3.3 Forskning och teorier

För att hitta lämpligt material och litteratur som handlar om kartläggningen av elever använde vi databassökningar. Sökningen gjordes inom tre databaser, nämligen på Uppsats.se, SwePub och Libris.kb.se med följande sökord: Kartläggning*, mål*, skol*, elev* och vi fick träff på 16 publikationer varav tre var intressanta och relevanta för vårt arbete. När sökningen upprepades med avgränsning bara till nyanlända elever fick vi resultat i över tvåhundra publikationer. Några publikationer berörde elever i behov av särskilt stöd och några få gällde kartläggningen av elevernas kunskaper i matematik.

Pehrsson och Sahlström (1999) behandlar i sin rapport olika material som används för att mäta eller utvärdera barnens läs- och skrivförmåga. Rapporten är viktig för vårt arbete eftersom den belyser kartläggningens och diagnostiseringens olika syfte och diskuterar kartläggningsbegrepp utifrån olika synvinklar.

Anderssons och Sjöstrands arbete (2011) behandlar kartläggningsprocessen utifrån ett historiskt perspektiv. Arbetet är mycket betydelsefullt för vår undersökning eftersom författarna pekar på olika aspekter av kartläggningen beroende på syftet med den.

Abrahamssons examensarbete (2011) riktar uppmärksamhet mot elever i behov av särskilt stöd och analyserar själva kartläggningsprocessen med syfte att upptäcka elever med läs- och skrivsvårigheter. Detta examensarbete ger en bra insikt i kartläggningsprocessen som en del av en utredning. Abrahamsson tar upp screening som ett viktigt verktyg i skolans arbete att identifiera olika behov både på grupp- och individnivå. Screeningen som ett analysverktyg beskrivs av Andersson och Sjöstrand. Författarna diskuterar också olika former av kartläggningen som används i skolorna.

Najjar (2015), Sandel Ring och Hassanpour (2013) belyser kartläggningsproblematik i kontext av mottagande av nyanlända elever. Författarna berör problematiken med otillräcklig omfattning av kartläggningsmaterial, studiehandledarna deltagande i processen och att processen ofta saknar en kontinuerlig utvärdering.

Grosins forskning (2004) och Bärings examensarbete (2015) bidrar med nya aspekter om vad som har betydelse för den enskilda elevens framgång i skolan. Grosins forskning riktar uppmärksamhet mot andra faktorer som inte är direkt knutna till en individ men som har en positiv påverkan på hela skolans verksamhet och dess framgång.

Litteraturen kring den specifika frågeställning som vi valt att undersöka är mycket sparsam. Det var mycket svårt att hitta lämplig litteratur som handlar om elevernas måluppfyllelse i samband med kartläggningsprocessen. Trots det hittade vi bland de framtagna publikationerna flera trådar som ledde oss till djupare förståelse av vad som egentligen menas med att kartlägga elever och gav oss mycket information om hur processen skiljer sig åt beroende på syfte och målgruppen. Framtagen litteratur belyser också andra aspekter av kartläggningens syfte, nämligen identifiering av elever som av olika anledningar riskerar att inte uppnå målen och fördelning av de resurser och insatser som bör göras för att alla elever får samma förutsättningar. Det faktum att det var svårt att hitta artiklar och vetenskapliga publikationer som behandlade just sambandet mellan kartläggning och måluppfyllelse hos eleverna utan att skilja på dem utifrån deras bakgrund som nyanlända gav oss insikt om att problematiken kring kartläggning främst berör nyanlända elever som ju inte var vår målgrupp. Vår målgrupp var elever i åk 9 oavsett bakgrund. Sammanställningen av resultaten för denna målgrupp på olika skolor är hämtad från Skolverkets hemsida: grundskolan, slutbetyg årskurs 9 (bilaga 2).

3.3.1 Vad ”kartläggning” och ”kartlägga” innebär enligt olika forskare

Det som framgår av litteraturen är också skillnader bland författarna i förståelsen av själva begreppet ”kartläggning” och ”kartlägga”. Pehrsson & Sahlström (1999) som utgivit *Specialpedagogisk rapport nr14* (1999) hävdar att tester och diagnoser respektive testning och diagnostisering inte går att jämföra med kartläggning (s.14). Enligt författarna innebär kartläggning att systematiskt utforska genom att använda olika analysverktyg. De menar att via kartläggningen bygger eleven upp sitt eget lärande och att läraren utgår från det eleven redan kan, dess behov och erfarenheter. Sådan förståelse av kartläggningen öppnar möjlighet att betrakta screening och även formativ bedömning som ett verktyg i kartläggningen eftersom utifrån den respons som en elev får bygger denne upp sitt lärande och undervisningen anpassas till de områden som just den eleven behöver arbeta med. Det framgår mycket tydligt av screeningsresultat vad eleverna kan och vad de har problem med. På samma sätt beskrivs (kartläggs) elevens kunnande och förmågor vid formativ bedömning i relation till vad som förväntas från eleven, vad som är bra och vad som kan förbättras. Formativ (pedagogisk) bedömning syftar till att analysera och utveckla elevers förmågor. Genom att tydliggöra för eleven vad som förväntas, var eleven är nu och vad som kan utvecklas vidare gör det lättare att planera lektioner för läraren och för eleven att ha inflytande på sina studier (Skolverket, 2008).

Andersson och Sjöstrand (2011) visar att kartläggning med hjälp av olika slags tester har en lång historia sedan 40-talet. Forskarna skriver ”att användning av dessa test beskrivs tydligt i kartläggningsprocessen som screeningstest i hela klasser för att urskilja de elever som behöver en mer fördjupad kartläggning”(s.33). Deras forskningsresultat visar att undersökta skolor använder olika typer av kartläggning som baseras på diagnosmaterial och lärarna själva använde sig av detta material och skrev åtgärdsprogram. Det kan också handla om en process där elever, föräldrar och lärare är delaktiga och olika tester och diagnoser görs för en djupare kartläggning med hjälp av utbildade att kartlägga personer.

Runström Nilsson som är grundskollärare och speciallärare skrev en bok om pedagogisk kartläggning (2012) där hon förklarar syftet med att kartlägga elever. Det är en utredning av vilka svårigheter som visar sig i ett sammanhang, vad som orsakar svårigheter och vilka åtgärder som behövs. Hon lyfter behovet av att systematiskt analysera och dokumentera en elevs hela skolsituation för att underlätta arbetet med åtgärdsprogram, följa upp och utvärdera de insatser som genomförs. Samtidigt hänvisar författaren till Skolverkets rapporter som visar att skolan sällan analyserar sin organisation i förhållande till en elevs svårigheter (s.37).

Även Najjar (2015) och Andersson & Sjöstrand (2011) presenterar i sina studier en annan synpunkt på vad som ingår i en kartläggning och vilka verktyg som kan räknas in.

Förståelsen av själva begreppet kartläggning är alltså inte entydigt. Utifrån litteraturen och uttalanden från intervjuade personer har vi valt att i vår studie använda begreppet kartläggning i betydelsen att det är alla de verktyg som lärarna och pedagoger använder sig av för att beskriva elevens kunskande, svagheter, styrkor och behov. I detta ingår både pedagogisk kartläggning som ger information om elevens bakgrund, socialsammanhang och kunskap om omvärlden men också screening, diagnoser och andra prov som görs för att på bästa sätt kunna identifiera elevens befinnande i jämförelse till jämnåriga och kunskapskraven.

3.3.2 Tidigare forskning

Inom det område som vi valde att undersöka, nämligen sambandet mellan kartläggning och elevers måluppfyllelse, saknas det forskning om just sambandet och litteraturen kring området är mycket sparsam. Utifrån våra sökresultat konstaterar vi att kartläggningen oftast syftar till mottagande av nyanlända elever och tas upp i kontext av särskilt stöd. Det kan väcka en rad frågor och uppmärksamhet över bestämmelserna i Lgr11 om hur de ska tillämpas i skolans verksamhet. Med detta menar vi Skolverkets direktiv att undervisning ska utgå från den enskilda elevens behov och bli anpassad till den enskilda elevens förmågor och möjligheter (Lgr, 2011, s.8). Därefter har skolan skyldighet att hjälpa alla elever att uppnå målen i alla ämnen (s.8). Frågan som dyker upp är hur skolorna tar reda på vilka elever som behöver vad om fokus ligger bara på nyanlända och elever i behov av särskilt stöd där det oftast innebär att en elev innehar en viss funktionsnedsättning.

I kontext av kartläggning av nyanlända elever påpekar både Sandell Ring och Hassanpour (2013) och Andersson (2014) att tester som används i kartlägningsprocessen utgår från erfarenheter som svenska barn har och andraspråkselever kan ha helt annorlunda referensramar. Även om kartläggning görs i nära samarbete med modersmåls lärare kan resultatet bli avvikande från de befintliga kunskaper som en elev med utländsk bakgrund har med sig. Skolverkets fortsatta arbete med att skapa ett nytt kartlägningsmaterial som tar upp kulturella skillnader och kunskap om omvärlden förväntas täcka dessa brister i gällande kartlägningsmaterial (Sandel Ring, Hassanpour, 2013). Najjar (2015) hävdar att skolor som tar emot nyanlända elever inom Göteborgs stad ”har inga rutiner för att ta hand om de nyanlända eleverna under deras integrering på sina hemskolor. Lagförslag och kartlägningsmaterial har därför

inte visat sig komma till någon nytta i mottagandet och undervisningen för de nyanlända eleverna”(s.2). En av de intervjuade lärarna i hennes studie uttrycker att när kartläggningen behandlas som intervjumaterial blir det inte till stor nytta för elevernas kommande studier. Den intervjuade läraren i den studien delar med oss uppfattningen att skolan skaffar sig en bild av elevens bakgrund men inte tar reda på allt om elevens grundläggande kunskaper. För att dra nytta av kartläggningen behövs en kontinuerlig process fylld av observationer och en systematisk utvärdering av gjorda insatser för att eleverna ska lyckas.

Måluppfyllelse är en bekräftelse på att skolans verksamhet lyckas i sitt uppdrag. De skolor som har en hög måluppfyllelse tas ofta som en förebild och undersöks djupare för att hitta de faktorer som har påverkan över elevernas resultat (Grosin, 2004). Vi antog att det måste vara kartläggningsprocessen och dess vidare konsekvenser i form av anpassad undervisning till elevernas behov. Tyvärr har vi inte hittat någon undersökning som ger ett tydligt svar på att om svårigheter upptäcks och åtgärdas snarast resulterar det i att eleven lyckas i skolan.

Abrahamssons examensarbete (2011) handlade om läs- och skrivsvårigheter och en stor del av det berör kartläggningsprocessen i undersökta skolor. Det som är gemensamt för både Abrahamssons (2011) och Andersson & Sjöstrands (2011) undersökningsresultat är att skolorna skiljer sig åt i hur kartläggningen genomförs och vilka återkopplingar den har. Abrahamsson delar in svaren hon fick i två grupper. I den första gruppen är det utbildade specialister som kartlägger (speciallärare, specialpedagoger, talpedagoger eller dyslexipedagoger). I den andra gruppen ingår pedagoger som arbetar som speciallärare eller specialpedagoger och tar hjälp av andra specialister i ett visst område vid behov (s.25). Den största gruppen som får uppdraget att utreda svårigheter är Abrahamssons respondenter eller klasslärare. Enligt studien gör lärarna det genom någon form av screening av hela klassen och i enstaka fall handlar det om observation av en enskild elev och detta blir avgörande för om en bredare utredning görs eller inte (s.26).

Framtagen litteratur visar att screening är en av de kartläggningsformer som hjälper läraren att identifiera på vilken nivå elever befinner sig i ett visst ämne i relation till jämnåriga grupper. Det har sin fortsättning i konstruktion av undervisning och i insättningen av insatser. Man skulle kunna dra en slutsats att benämningarna är olika för alla de insatser från skolans sida som främjar kännedom och behovsinventering hos elever. Andersson och Sjöstrand (2011) hävdar att ”screening kan ses som ett pedagogiskt verktyg för att utvärdera om den undervis-

ning som bedrivs har önskvärd effekt. Resultaten från screening kan på så viss ligga till grunden för den fortsatta planeringen av undervisning i klassen” (s.14).

3.3.3 Andra faktorer som gynnar elevernas utveckling

I sitt examensarbete har Barring (2015) forskat kring vilka de faktorer är som leder till att elever når kunskapsmålen. Hon har gjort en fallstudie på en fristående skola som under de senaste tre åren har lyckats få alla elever att nå sina mål, det vill säga 100 % måluppfyllelse för eleverna i årskurs 9. En av de faktorer som hon nämner är kartläggning av elevernas kunskap. Hon poängterar att det inte bara handlar om kartläggning i teorin utan också hur man arbetar med det i praktiken. Man ska se det som ett förebyggande arbete för att kunna sätta in rätt stöd och resurser så tidigt som möjligt. Annars kan elevernas självförtroende ta skada. Vidare hävdar hon att det är viktigt att kartlägga elevers kunskap redan i förskolan och att man bör scanna (screena) eleverna varje år. Hon menar att man bör kartlägga sina elever vid flera tillfällen och dessutom följa upp det så att ingen blir osedd. Då fångar man upp de elever som är i behov av extra hjälp väldigt tidigt och kan individualisera undervisning utifrån individens behov och förutsättningar. Det bidrar till att flera elever får en bra och givande undervisning och att det leder till en högre måluppfyllelse. Flera forskare (Grosin, Barring, Andersson) nämner att tidig insats är en framgångsfaktor som leder till en hög måluppfyllelse.

Grosins forskningsrapport (2004) är inte utan betydelse för vår undersökning, eftersom de intervjuade personerna nämner andra anledningar till låg- respektive hög måluppfyllelse på sina skolor. Dessa bör finnas med i vårt arbete eftersom de slutsatser han fick kompletterar den kedja av orsak och resultat där kartläggning och anpassningar i undervisningen är en liten del i hela skolsammanhanget. Han undersökte över 20 olika skolor i Stockholmsområdet för att hitta de faktorer som positivt påverkar elevernas lärande och att de skolorna avses vara framgångsrika. Undersökningen är gjord på olika nivåer: på individuell-, grupp- och organisationsnivå där ledningen och lärarkåren går in i undersökningsgruppen. I Grosins forskningsrapport framgår slutsatsen att det inte är elevernas sociala bakgrund eller intelligens som har betydelse för elevernas framgång i skolan. Han nämner flera faktorer som elever själva uppger att deras prestation påverkas positivt av och som är avgörande för att de ska lyckas i skolan. Sådana faktorer är samarbete mellan skolan och hemmet, samverkan inom själva skolverksamheten och skolans kultur det vill säga vilka normer och vilka inställningar som råder och vilka förväntningar lärarna och ledningen har på eleverna.

Det finns också en forskningsöversikt publicerad av Skolinspektionen ”*Framgång i undervisningen*” (2010) som grundar sig på 20 internationella och 23 svenska studier om skolors organisation och prestation. Forskningsöversikten tar upp de faktorer som gynnar elevernas utveckling och genomsyrar alla framgångsrika skolor. Forskarna Håkansson och Sundberg vid Linnéuniversitetet fick i uppdrag att ta fram en forskningsöversikt som skulle belysa sambanden mellan olika undervisningsfaktorer och elevernas studieresultat. Översikten tar avstånd från strukturella faktorer såsom skolans omvärld och socioekonomiska faktorer och fokuserar på framgångsfaktorer i undervisningen i stället. Till dessa faktorer inräknas lärare, rektorer och skolhuvudmän som på olika sätt påverkar en skolverksamhet. Första slutsatsen är att lärarens kompetens, förmåga och engagemang i högsta grad påverkar elevernas resultat. Undervisningsrelaterade faktorer rymmer också formativ bedömning som ett viktigt underlag och verktyg för lärarna i deras arbete (s.3). Forskarna påpekar också att ”det är rektors och kommunens ansvar att se till att lärarna får det stöd de behöver” (s.11). Eftersom engagemang inte är konstant behöver lärarna en välfungerande arbetsmiljö och professionellt ledarskap som i sin tur förbättrar både pedagogiskt klimat och lärarnas förutsättningar.

På grund av dessa forskningsresultat valde vi att inte åtskilja utvalda skolor beroende av stadsdelens socialnivå eller elevernas bakgrund. Vi antog att de utvalda skolorna har egna riktlinjer och en egen skolkultur som vi inte har kännedom om och att de resultat i slutbetyg i årskurs 9 som framtagits med hjälp av SIRIS (Skolverkets Internetbaserade Resultat- och kvalitetsInformationsSystem) är ett resultat av alla de faktorer som skapar skolans inre verk (se bilaga 2).

4. Metod

I detta avsnitt kommer vi att presentera vår metod och tillvägagångssättet som vi har använt oss av i vår studie. Här kommer vi också att ta upp urvalet av skolor och genomförandet av undersökningen. Här ingår också studiens tillförlitlighet, reliabilitet, validitet och generaliserbarhet. Slutligen ska vi diskutera hur vi har tagit hänsyn till etiska principer.

4.1. Val av metod

Vårt syfte var att undersöka om intervjuade personer ser ett samband mellan kartläggning och elevernas resultat i slutbetyg och om skolorna använder kartläggning som ett levande verktyg i arbetet.

Inledningsvis tänkte vi genomföra kvantitativa studier i enkätform och kombinera med kvalitativa intervjuer vid behov men bortfallet var ganska stort och därför valde vi kvalitativa studier i stället. I vår undersökning har vi använt oss av kvalitativa halvstrukturerade intervjuer för att få svar på våra frågeställningar och klargöra för studiens syfte. Vår frågeställning kan ha ett resultat med stor bredd, därför anser vi att kvalitativa studier passar bäst. Enligt Trost (2014) ska man tänka på att ”om frågeställningen däremot gäller att förstå eller att hitta mönster så skall man göra en kvalitativ studie” (s.32). Med kvalitativa intervjuer har man en större chans att få information från målgruppen. Patel och Davidson (2014) skriver: ”Syftet med en kvalitativ intervju är att upptäcka och identifiera egenskaper och beskaffenheten hos något” (s.82).

Genom våra intervjuer kommer vi att få en djupare inblick i hur de intervjuade resonerar. Trost (2014) skriver ”om jag är intresserad av att t.ex. försöka förstå människors sätt att resonera eller reagera, eller av att särskilja eller urskilja varierande handlingsmönster, så är en kvalitativ studie rimlig” (s.23). Halvstrukturerade intervjuer innebär att vi hade en checklista (frågeguide) med några frågor som hade ett svarsalternativ och några öppna frågor för att få mer information som vi kanske har missat. När vi formulerade frågorna, har vi följt Stukát's råd (2014, s.44) att frågorna ska kunna förstås av alla och självklart har vi undvikit att ställa ledande och förutsägande frågor. Frågeguiden används som stöd för att frågorna skulle vara relevanta för studiens syfte, och besvara frågeställningen.

Med enkla och raka frågor får man rika svar och Trost (2014) skriver att ”det innebär att man efter det att alla intervjuer är utförda sitter där med ett otroligt rikt material i vilket man med tur och hårt arbete kan finna många intressanta skeenden, åsikter, mönster och mycket annat” (s.25). Den frågeguide som vi har gjort har en logisk ordning och en struktur som passar oss men vi har ändrat ordningen på frågorna vid behov. Stukát (2014) skriver att ”i de mer ostrukturerade intervjuerna är intervjuaren medveten om vilket ämnesområde som ska täckas in, men ställer frågorna i den ordning situationen inbjuder till” (s.44). Det är bra att vara två personer under intervjuerna, för att upptäcka mer än vad en person upptäcker men på grund av tidsbrist har vi genomfört intervjuerna var för sig, för att hinna med flera intervjuer. Det kan också finnas en risk när det är två personer som intervjuar att respondenten kan känna sig i underläge vilket Stukát nämner i sin bok (s.46). Nackdelar med kvalitativa intervjuer är att de kan kosta både mycket pengar och tid eftersom en timmes intervju kan ta upp till fyra, sex timmar att skriva ner. Judith Bell nämner också att resultaten sällan är generaliserbara och att metoden är personalkrävande. Enligt Stukát (2014) är metoden mycket tidskrävande och anta-

let informanter blir därmed ofta litet. I början av vår undersökningsprocess valde vi att göra enkäter. Vi ville nå flera personer i många skolor och det var inte möjligt genom observationer och intervjuer. Stukát skriver ”att få svar från en större grupp ger kraft åt resultaten och möjligheten att generalisera sina resultat blir mycket större än vid intervjuundersökningar med några få personer” (s.47). Vi utgick från detta och ville genom att genomföra enkäter få ett mer generaliserbart resultat.

4.2. Urval

Vi valde att undersöka grundskolor (4-9) i Göteborgs kommun och urvalet gjordes med hjälp av SIRIS på Skolverkets hemsida som visar en sammanställning av slutbetyg i årskurs 9 vid landets skolor. Vi valde ut 18 skolor. Tretton av dessa hade mycket hög andel elever som uppnått målen i alla ämnen (över 60%). De fem andra skolorna hade låg måluppfyllelse i minst två ämnen (under 50%). Vi skickade enkäter till dessa skolor. Tyvärr var bortfallet alldeles för stort (bara en besvarad skriftlig enkät) och att vi ändrade därför undersökningsmetoden till intervjuer och gjorde ett nytt urval bland skolorna. Denna gång valdes sex skolor. Urvalet gjordes med tanke på att undersöka skolor som har hög andel elever som uppfyller mål i alla ämnen och jämföra dem med skolor där måluppfyllelse ligger på mycket lägre nivå, det vill säga under 50%. Statistiken som vi baserade urvalet på utgick bara från slutbetyg i årskurs 9 år 2013/2014 utan fördelning på elevernas bakgrund, social och ekonomisk status och skillnader på stadsdelar med tanke på befolkning. Även om urvalet inte kan betecknas som representativt i statistisk mening, representerar det skolor i Göteborgsområdet som skiljer sig enormt från varandra beroende på placering och socioekonomiska skillnader mellan områdena.

	Elever med svensk bakgrund	Andel av dem som uppnått målen	Elever med utländsk bakgrund	Andel av dem som uppnått målen
Skola nr 1	71%	79%	29%	-
Skola nr 2	12%	-	88%	51%
Skola nr 3	2%	-	98%	62%
Skola nr 4	95%	90%	5%	-
Skola nr 5	87%	88%	12%	-
Skola nr 6	6%	-	94%	65%

Tabell nr 1: Sammanställning av andelen elever som uppnår kunskapskraven i alla ämnen med fördelning på elevernas bakgrund i valda skolor

Vi har ingen kännedom om hur stor andel som är nyanlända elever och om de räknas in eller inte i denna statistik. Dessutom kan procentandelen skilja sig åt från en annan statistik som man skapar med hjälp av SIRIS med fördelning på elevernas bakgrund, andel nyanlända eller måluppfyllelse i de enskilda ämnena. Det handlar om insamlade data och bearbetning beroende på vilket statistiskt område statistiken gäller. Ibland saknas det data om en viss grupp av elever. Felmarginalen är dock inte så stor utan ryms inom de cirka 5 % som vi undersökte för säkerhets skull.

4.3. Karaktäristik av valda skolor

Skola nr 1 är en skola för barn och elever i åldern 6-16 år. Skolan har tre rektorer som har ansvar för år F-3, år 4-6 plus särskolan och år 7-9. Skolan har en andel 29 % elever med utländsk bakgrund. I år har en mottagning öppnat för ensamkommande barn i området och dessa barn började i skolan i en klass med 15 elever i års 9 men de eleverna räknas inte i vår statistik. De flesta familjer i det här området bor i bostadsrätthuset, villor eller radhus. Det finns en del elever vilka går i skolan men inte bor i området. På skolan intervjuades en specialpedagog som arbetat på skolan i minst 25 år.

Skola nr 2 är en 4-9 skola med 310 elever och 45 lärare fördelade på grundskola och grund-särskola. Skolan har bara en rektor. Skolan har stor andel elever med utländsk bakgrund och många nyanlända elever (sammanlagt 88 % elever med annat modersmål än svenska). Skolan ligger i östra Göteborg. På skolan intervjuades en förstelärare i svenska som är ansvarig för kartläggning.

Skola nr 3 är en 4-9 skola med cirka 380 elever. Skolan har största andelen elever med utländsk bakgrund 98 % med många nyanlända elever som räknades in. Skolan ligger också i förorten av Göteborg. Där intervjuades en förstelärare i svenska som är ansvarig för kartläggning.

Skola nr 4 är en relativt liten F-9 skola med sammanlagt 400 elever från förskoleklass till årskurs nio. Skolan ligger i en stadsdel där invandring ligger på en mycket lägre nivå än i andra stadsdelar. För närvarande finns det ingen nyanländ elev i skolan och bara 5 % av alla elever har utländsk bakgrund. Rektorn själv beskrev eleverna som att de kommer från trygga hemmiljöer där föräldrarna oftast är välutbildade och invandringsproblematiken har ingen

återspeglings i skolans verksamhet. Skolans miljö uppfattas som trygg och utvecklande och personal och ledning är stabil sedan några år. Klassernas storlek överstiger inte 20 elever.

Skola nr 5 är en F-9 skola som ligger i utkanten av Göteborg. I årskurserna 6-9 går 52 elever och 12 % av dem har utländsk bakgrund.

Skola nr 6 ligger i östra Göteborg. Endast 6 % elever i årskurserna 6-9 har svensk bakgrund. Hela skolan som är en F-9 skola har cirka 400 elever.

4.4. Genomförande

Vi valde inledningsvis 18 skolor i Göteborg med låg eller hög måluppfyllelse och i samband med det skapade vi en kontaktlista med telefonnummer och e-postadresser utifrån de uppgifter som finns på Göteborgs stads hemsida. Eftersom det bara var en skola som svarade på den skriftliga enkäten ringde vi igen till valda skolor och bokade tid för att genomföra intervjuer. Vi begränsade vår intervjuundersökning till sex skolor som enligt oss skulle vara representativa för frågeställningen vi valde att undersöka, nämligen sambandet mellan elevernas måluppfyllelse och kartläggningsresultat. Därför bestämde vi oss att undersöka både skolor med hög och låg måluppfyllelse med antagandet att kartläggningspraktik måste skilja sig åt på de skolorna och att även kartläggningsresultat tillämpas på ett annat sätt på de skolorna så att andelen elever som uppnår kunskapskraven i slutet av åk 9 varierar mycket bland de skolorna.

4.5. Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

”*Reliabilitet* kan översättas till hur bra mitt mätinstrument är på att mäta-hur skarpt eller trubbigt det är” (Stukát 2014, s.133). Vårt mätinstrument var kvalitativa studier i form av intervju. Vi anser att vårt mätinstrument passar bra för vår undersökning om kartläggning och måluppfyllelse. Metoden är bra för att kunna besvara vårt syfte. Vi har varit noggranna med att välja ett antal skolor med hög och låg måluppfyllelse samt en kontrollgrupp för att mätningar och uträkningar ska vara så noggrant som möjligt utförda.

Stukát nämner i sin bok att det finns vissa faktorer som påverkar en uppsats reliabilitet och vi är medvetna om att det kan förekomma feltolkning av frågor och svar, gissningseffekter, fel-skrivningar eller felräkningar vid behandlingen av svaren (s. 133-134).

”Människan är inte alls statisk utan tvärtom hela tiden deltagare och aktör i en process” (Trost 2014, s.132) och det betyder att om undersökningen sker vid olika tidpunkter behöver svaren inte vara likadana. Människornas erfarenheter ändras hela tiden och bakgrunden till svaret ändras också hela tiden. Vi är medvetna om att svaren till viss del ändras om vi skulle genomföra denna undersökning exempelvis längre fram och/eller i en annan situation.

”Validiteten brukar anges som hur bra ett mätinstrument mäter det man avser att mäta” (Stukát 2014, s.134). Validitet betyder att vi ska ta ställning till om våra frågor verkligen handlar om det som vi ansåg att undersöka i vår studie.

Vi skrev frågorna tillsammans och innan vi formulerade dem diskuterade vi dem med vår handledare och fick även gå igenom dem med en kollega. Som ett resultat av detta fick vi omformulera ett par frågor innan vi genomförde intervjuerna. Vi är medvetna om att man kanske inte alltid får ärliga svar eller att man kanske vill ge det svar som man tror att intervjuaren vill höra (Stukát 2014, s.135).

”Utöver reliabilitet och validitet måste man också resonera kring vem de resultat man får fram egentligen gäller för” (Stukát 2014, s.136). Det betyder om resultatet av undersökningen kan generaliseras eller om resultatet gäller bara för den undersökta gruppen. Vi tycker att urvalet var representativt och vi hade en ganska stor undersökningsgrupp men ett stort bortfall påverkade vår undersöknings generaliserbarhet.

4.6 Etiska principer

Det finns etiska frågor som man måste känna till och följa när man genomför undersökningar som involverar människor. Patel och Davidsson (2011, s.63) beskriver Vetenskapsrådets fyra övergripande etikregler inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning:

1. Informationskravet: Forskaren har ansvaret att informera de berörda om forskningen och om forskningsuppgiftens syfte. Vi har innan intervjuerna informerat alla informanterna om syftet med vår undersökning och att deltagandet är frivilligt.
2. Samtyckeskravet: Det betyder att deltagaren bestämmer över sin medverkan. Vi har frågat varje intervjuad person om tillåtelse att genomföra undersökningen i dennes skola.
3. Konfidentialitetskravet: Alla personer och skolor som deltar i vår undersökning ska vara anonyma.

4. Nyttjandekravet: Det innebär att vi absolut inte kommer att sprida informationen som delgetts för annan användning.

5. Resultat och analys

Vårt syfte med det här examensarbetet var att undersöka om det finns ett samband och vad det i så fall är för samband mellan kartläggning och elevernas måluppfyllelse. Intervjuerna i de valda skolorna gav oss en djupare insikt i själva skolans arbete och i skolans policy som antagligen är avgörande för den enskilda elevens framgång i sina studier.

Vi tog upp skillnader i förståelsen av begreppet ”kartläggning” i delen Teorier och forskning (3.2) och förklarade att vår tolkning av begreppet är att alla verktyg som används av lärarna för att beskriva elevens förmågor, svagheter och styrkor, elevens behov och läget i jämförelse till jämnåriga och kunskapskraven ingår.

De undersökta skolorna skiljer sig, enligt de intervjuade personerna, åt i hur kartläggningen utformas och vem som ansvarar för den. Det kan vara beroende av syftet med kartläggningen och vad som menas med kartläggning i dessa skolor. Pedagogisk kartläggning (generaliserad) görs i skola nr 4 redan när eleverna börjar i skolan och alla lärare är inblandade i processen. Bara skola nr 1 och nr 5 hänvisar till specialpedagoger. Det hänger samman med att de skolorna endast kartlägger elever vid behov, det vill säga de elever som visar svårigheter. Skola nr 1 och nr 3 använder sig också av screening av elever i matematik och svenska och för det ansvarar ämneslärarna. Det är dessa två skolor som ser screeningen som en kartlägningsform för att upptäcka brister och förbättra undervisningen så att den kompletterar elevernas kunskap i de områden där behovet finns. Rektorn på skola nr 4 nämnde också att resultat i nationella prov i årskurs 3 och 4 är en typ av kartläggning där man ser vilka delar som man ska lägga vikt vid. Denne rektor är inte ensam i sin beskrivning av nationella provet som ett mätinstrument. Skola nr 1 nämner också nationella prov som ett bra tillfälle att upptäcka brister. Skola nr 6 som har den högsta andelen elever med utländsk bakgrund bland de undersökta skolorna nämner att även språkhandledarna deltar i kartlägningsprocessen. Det gör de däremot inte på skola nr 3 som också tillhör en av de mångkulturella skolorna i Göteborg. Där är det en förstelärare i svenska språket och klassföreståndaren som kartlägger eleverna.

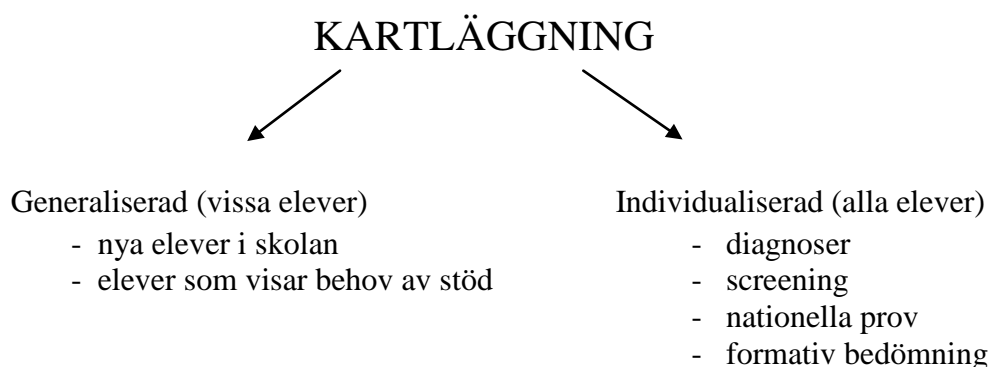
5.1 Vem/vilka kartläggs och varför

De genomförda intervjuerna ger en tydlig bild av att kartläggning oftast riktas till elever som visar svårigheter det vill säga att begreppet används i kontext av behov av särskilt stöd.

	Kartlägger alla elever	Kartlägger vid behov	Kartlägger alla nyanlända	Andel elever som uppnår målen
Skola nr 1		X		74,6%
Skola nr 2		X	X	39,4%
Skola nr 3	X	X		45,5%
Skola nr 4	X			89,0%
Skola nr 5		X		87,3%
Skola nr 6	X			24,0%

Tabell nr 2: Sammanställning av vilka elevgrupper som kartläggs på undersökta skolor enligt intervjuade personer

Svaren från de intervjuade personerna om varför eleverna kartläggs visar på två olika perspektiv. Å ena sidan kartläggs elever för att skolan vill få kännedom om eleverna, deras bakgrund och prestationer och handlar om skolans måluppfyllelse generellt. Vi kallar det för en generaliserad kartläggning. Det andra perspektivet är när syftet är att upptäcka starka och svaga sidor hos enskilda elever. Det kallar vi för individualiserad kartläggning eftersom fokus ligger på varje elev. Det innebär att allt material och alla verktyg som lärarna och pedagogerna använder för att beskriva var en elev befinner sig kunskapsmässigt och hur han eller hon presterar i sitt lärande omfattas av begreppet kartläggning .

Figur 1: Uppdelning av kartläggning beroende av syfte med den

Skolorna använder olika kartläggningsformer i sitt arbete. Rektor i skola nr 4 uppgav i intervjun att kartläggning av elever i hans skola är en pågående process redan från förskolan och följer eleverna tills de lämnar årskurs 9. Med kartläggning menade han alla typer av diagnoser och prov och även det nationella provet som ger mycket information om elevernas utveckling och hjälper lärarna att identifiera de områden som de måste satsa mera på i sin undervisning. Även rektor i skola nr 6 uppgav att alla elever kartläggs i matematik och svenska vid flera tillfällen under ett läsår. Även här handlar det om olika former av prov, diagnoser eller screening.

	Generaliserad kartläggning	Individualiserad kartläggning
Skola nr 1		X
Skola nr 2		X
Skola nr 3	X	X
Skola nr 4	X	
Skola nr 5		X
Skola nr 6	X	

Tabell nr 3: Uppdelning av kartläggning som görs i skolorna beroende av syfte med den

Försteläraren i skola nr 1 nämner i intervjun att de pedagoger som ansvariga för kartläggning screenar eleverna i matematik och svenska (se bil.3) med hjälp av diamantdiagnoser och material i svenska från Skolverket. Läraren säger också att även nationella prov ”används som ett levande dokument för att arbeta med bristande kunskap eleverna visade” (på proven). Den intervjuade personen skiljer dock i sitt uttalande på kartläggning som görs av elever som visar svårigheter i skolan och screening som gäller alla elever i skolan. Syftet med de två typerna av kartläggningar är annorlunda enligt denna person. I det första fallet riktas kartläggningen mot att förbättra elevernas prestation och kunnande och i det andra fallet för att eleven ska få det behov som denne behöver för att klara sig bättre i skolan tillgodosett. Det är också andra respondenter som tydligt skiljer på kartläggningsmetoder beroende av vilka elever som kartläggs.

5.2 Generaliserad kartläggning

Skola nr 4 är den enda skolan i vår undersökning som för tillfället inte har några nyanlända elever men det finns några få procent elever med utländsk bakgrund. Rektor nämnde i inter-

vjun att det är en fördel att eleverna fortsätter i samma skola från förskoleklassen fram till 9:an. Alla elever kartläggs från början för att skolan ska få kännedom om eleverna. De kartläggs i matematik och i svenska i varje årskurs. Samma rutiner gäller nymottagna elever oberoende av vilken årskurs som eleverna börjar i.

Enligt Skolverkets direktiv (Skolverket, 2008) och kommunala riktlinjer vid mottagande av nyanlända elever bör en sådan kartläggning göras inom två månaders tid. Det försöker skolorna nr 2, 3 och 6 att förhålla sig till. Dessa skolor har en mycket stort andel nyanlända elever eftersom de ligger i en förort till Göteborg. Skolorna kartlägger nyanlända elever i matematik och svenska och uppger att det är en engångskartläggning. Samtidigt hänvisar de intervjuade personerna till de enskilda ämneslärarna som har ansvar att anpassa sin undervisning till kartläggningsresultat.

Man kan anta att den kartläggningsdel som handlar om omvärldskunskap, som genomförs på de andra skolorna, också ingår i denna typ av generaliserad kartläggning eftersom skolan vill skaffa sig kunskaper om elevernas bakgrund, erfarenheter och prestationer. Syftet med en generaliserad kartläggning är att kunna inkludera alla elever i undervisningen och att hitta ett arbetssätt som stödjer elever i deras utveckling mot målen. Rektor i skola nr 4 uttalade att ett syfte med att kartlägga elever är ”att skapa ett gemensamt språk på skolan, samma skolkultur och att alla elever inkluderas trots sina olikheter” (se bil.3).

5.3 Individualiserad kartläggning

Kartläggning som görs för att få en bild av nuläget hos en elev i förhållande till jämnåriga och det svenska skolsystemets krav kallar vi för individualiserad kartläggning. Den fokuserar på den enskilda eleven och har till syfte att undersöka vilka skillnader, svagheter och starka sidor som finns hos eleven för att sedan kunna anpassa undervisningen till den enskilda elevens behov. I praktiken menas med detta olika typer av prov och diagnoser och även screening som under senare år blivit ett mycket populärt verktyg för att beskriva elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven och identifiera de områden som behöver mera satsningar. Det är två skolor, nr 1 och 3, som ser på screeningen som en annan form att upptäcka brister och förbättra undervisningen så att den kompletterar elevernas brister.

Bilden som framgår är att kartläggning i olika former associeras med något negativt, med saknandet och bristletande trots att i sin kontinuitet skulle den ha positiva konsekvenser i anpassad undervisning till elevernas behov.

5.4 Samband mellan kartläggning och elevernas slutbetyg i årskurs 9

Enligt de intervjuade personerna finns det ett samband mellan kartlägningsprocessen och hur undervisningen konstrueras i framtiden av den ansvarige ämnesläraren. Det i sin tur påverkar elevens prestation och återspeglas långsiktigt i att eleverna uppnår kunskapsmålen.

Screening och andra metoder att kartlägga elever, exempelvis olika prov och diagnoser, är en form av fortsatt kartläggning som ger en bild av elevernas utveckling och de delar som man behöver arbeta vidare med. Det framgår i intervjuerna med alla rektorer, förutom i skola nr 5 som bara kartlägger de elever som har svårigheter. Men utifrån intervjuer och respondenternas resonemang kring metoder att identifiera elevernas behov förmodar vi att skola nr 5 också använder sig av prov och diagnoser som ett underlag för att upptäcka elever som har behov av stödinsatser. Skola nr 6 uppger att de kartlägger alla elever i svenska och matematik men att måluppfyllelsen ligger väldigt lågt (se tabellen i urval). Skolorna nr 2 och 3 kartlägger nyanlända elever men även andra som också ligger på samma nivå. Vi har dock inte någon information om hur stor andel av kartlagda elever på de sex skolorna som tillhör gruppen av nyanlända elever enligt Skolverkets definition som innebär att en elev räknas som nyanländ under fyra års vistelsetid i Sverige. Därefter räknas de som elever med utländsk bakgrund men riktlinjerna från den första kartläggningen upphör inte. Den intervjuade personen i skola nr 2 uppger att skolan endast har en liten andel elever som uppnår målet i slutet av årskurs 9. Personen uppger att ” de nyanlända eleverna får betyg F trots att det finns några som förtjänar högre betyg men att lärarna inte vågar ge dem ett högre betyg” beroende på att de under de första fyra åren i den svenska skolan räknas som nyanlända. Detta är en informantens egen uppfattning, men om det verkligen är så, så skulle den inställningen till betygsättning i hög grad påverka skolans placering i statistiken och är mycket orättvis mot de berörda eleverna. Det skulle dock i viss mån kunna förklara varför sambandet mellan andelen kartläggningar som görs i dessa skolor (2, 3 och 6) inte är synlig i elevernas resultat i slutet av årskurs 9.

Skolorna nr 2, 3 och 6 nämner att de kartlägger alla sina elever och att kartlägningsresultaten ska leda till undervisningsanpassningar som ämneslärarna är ansvariga för. Lärarna använder sig av screening, formativ bedömning och olika slags diagnoser som en fortsatt kartläggning för att kunna göra en bedömning både av undervisningens effektivitet och elevernas utveckling i relation till kunskapskraven. Det är svårt att hitta ett mätinstrument som skulle visa hur utvecklingen pågår. Vi skulle behöva tillgång till lärarnas dokumentation av alla tester och

undersöka hur elever presterade en och en under en längre period. Det är en långsiktig process där alla verksamma på en skola måste vara involverade och systematiskt utvärdera vilka nya behov som kommer fram och vilka som blivit tillfredsställda hos den kartlagda eleven.

Situationen i skolorna nr 3, 2 och 6 påminner om den intervjuade lärarens påstående i Najjars (2015) undersökning att kartläggning betraktas som ett intervjumaterial vid mottagandet och att det saknas ett förslag på hur man kan använda den till att bli till nytta för både enskilda elever och skolans helhet. Rektor på skola nr 4 verkar medveten om hur man kan använda generaliserat kartlägningsmaterial för att involvera alla elever i skolans verksamhet och för att skapa en fungerande skolvärld där alla pratar samma värdespråk.

6. Diskussion

De centrala frågeställningarna i vår studie var:

- Vilket samband finns det enligt de intervjuade personerna mellan kartlägningsprocessen på skolan, kartlägningsresultaten och den enskilda elevens slutbetyg?
- Finns det enligt de intervjuade personerna andra faktorer som har betydelse för måluppfyllelsen?

I informanternas svar på den första frågan framgår att man ser ett sambandet mellan kartlägningsprocessen och elevernas resultat i form av anpassad undervisning. Det i sin tur leder till att en elev presterar bättre och att en långsiktig återspeglning av kartlägningsresultat är att eleven uppnår kunskapskraven.

Svaret på den andra frågan är, enligt informanterna, att det även finns andra faktorer som positivt påverkar elevernas prestation. Man nämner främst hela skolverksamhets organisation, en stabil och välutbildad personal, samarbete med hemmet och inkludering av alla elever.

Undersökningens syfte var att se om det finns en koppling mellan kartläggning och måluppfyllelse och om kartläggning var en avgörande framgångsfaktor som leder till att eleverna uppnår kunskapskraven. Enligt Lgr11 ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov (s.8). Läroplanen belyser vikten av den undervisning eleverna får. Så det handlar inte bara om att genomföra kartläggning utan om att följa upp den och det är viktigt att använda den som en kontinuerlig process. Vi har märkt hur elevernas måluppfyllelse varierar bland skolor som vi undersökte. Bland de skolor som vi undersökte märkte vi att måluppfyllelsen är ganska låg, trots att de kartlägger alla sina elever. Frågan som dyker upp är om de

skolorna sätter in stöd eller inte och om det är tillräckligt stöd som tillfredsställer elevernas behov.

Vidare belyser många forskare kopplingen mellan kartläggning och individualisering av undervisning vilket i sin tur bör leda till en högre måluppfyllelse. Idag lägger många skolor mycket tid och energi på att kartlägga sina elever, genomföra nationella prov och andra olika tester men de använder inte resultatet för att anpassa undervisningen och förbättra den för att alla ska känna sig delaktiga på lektionen. Det visar Skolinspektionens granskning (2010).

Bärring (2015) nämner i sin studie att elever som har svårigheter är allas ansvar och det innebär att ansvaret inte ska ligga bara hos den enskilda läraren. ”Alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma elever i behov och ska ge dem tillräckligt stöd”, står det i Läroplanen (Lgr, 2011, s.14).

Respondenterna har också nämnt vikten av kompetenta, behöriga och stabila lärare som en framgångsfaktor för att kunna individualisera undervisningen och kunna bemöta elevernas behov. Idag har många skolor svårt att arbeta med de elever som har svårigheter och med anpassning av undervisningen. Det framgår från respondenternas uttalande att hela ansvaret för att kartläggningsresultat och rekommendationer tillämpas i undervisningen överläts till enskilda ämneslärare. Enligt Skolinspektionens översikt (2010) är det rektors och kommunens ansvar att ge lärarna ett adekvat stöd. Det kan handla om tillräckliga resurser, läromedel, IKT-användning i klassrummet eller att ha tillgång till tekniska hjälpmedel överhuvudtaget.

Våra respondenter menar, precis som flera forskare, att det även finns andra betydelsefulla faktorer för elevernas prestation och måluppfyllelse. Våra intervjuer ger en bekräftelse på Grosins (2004) och Bärings (2015) teori att det är inte bara kartläggning och undervisningsanpassning som har betydelse för elevernas framgång i skolan. Det är en rad andra faktorer som samspelar och bygger en trygg skolvärld där alla är verksamma, varje enskild elev, lärarna, föräldrarna med ledningen och annan skolpersonal. De intervjuade personerna i skola nr 1 och 4 nämner att samarbete med föräldrar och en stabil lärarkår och skolledning är avgörande för deras skolors framgång (bil. nr 3). Det skapar goda förutsättningar för elevernas utveckling och leder slutligen till deras framgång och behörighet till gymnasiet.

6.1 Reflektioner och förslag för framtida studie

Vi har utvecklat vår insikt och kunskap genom vår undersökning. Först och främst vår förståelse av begreppen ”kartläggning” och ”kartlägga” som till en början hade fokus mot kartläggningspraktik vid mottagandet av nya elever. Nästan alla Skolverkets föreskrifter, liksom kommuners och skolors riktlinjer, betonar vikten av ha kännedom av elevens bakgrund, socialsammanhang, erfarenheter och tidigare kunskaper och belyser kartläggningsvikt bara i det område. Andra verktyg som används i skolan för att mäta elevernas utveckling och identifiera elevernas behov hamnar i andra riktlinjer om utvecklande arbetssätt, pedagogiskt arbetssätt, formativ bedömning som stödjer elevernas utveckling osv. Det kan leda till förvirring kring vad kartläggningen egentligen är eller inte är. Vår uppfattning om vad en kartläggning är och vad det egentligen innebär att kartlägga elever har förändrats diametralt. Därför blev vi under arbetets gång tvungna att revidera våra åsikter och antaganden.

En annan sak som vilseledde oss något var framtagna statistik över måluppfyllelsen. Det framgår inte i statistiken om nyanlända elevers resultat räknas in eller inte. Om det dessutom är så som en informant på skola nr 2 hävdade att elever får betyget F under tiden som de räknas som nyanlända, så är statistiken inte trovärdig. Beroende på vilka kriterier vi valde att titta på (exempelvis elevernas bakgrund, samtliga elever, måluppfyllelse i enskilda ämne) fick vi olika andelsresultat, vilket var problematiskt även om det inte var större skillnad än 5 % i varje värde.

Vår undersökning grundar sig på intervjuer som har bidragit med mycket information om kartläggningspraxis ute i de valda skolorna, men resultatet går inte att generalisera. Vi kan endast anta att liknande variation av kartläggningsmetoder även gäller andra skolor. Det finns inte något riktigt bevis på att de kartlagda eleverna i högre grad uppnår kunskapskraven i ämnen när de går ut från grundskolan än de som inte blir kartlagda.

Vår studie är baserad på intervjuer och respondenternas uppfattningar. Det är inte något mätinstrument som kan ge oss ett generaliserat resultat. För att få svar på frågan om det verkligen finns ett samband mellan kartläggning och elevernas slutbetyg i åk 9 måste man göra en fallstudie och följa elevens skolgång under hela perioden från kartläggningsmoment tills eleven får sitt slutbetyg i åk 9.

Utifrån den information som vi fick genom intervjuerna kan vi konstatera att det finns andra faktorer som påverkar eleverna och hela skolverksamheten. För fördjupad kunskap om dessa faktorer skulle man kunna undersöka skolorna som hade den minsta andelen elever som uppnår kunskapskraven och relatera skolans organisation på alla nivåer till Grosins (2004) forskning och Skolinspektionens forskningsöversikt (2010). På detta sätt skulle man kunna upptäcka de områden där förändringar behövs så att även de skolorna kan lyckas bättre i sitt uppdrag så att alla elever kan uppnå kunskapskraven i slutet av åk 9.

Referenslista

Abrahamsson, K. (2011). *Kartläggning av läs- och skrivsvårigheter bland elever i åk3-9*. Hämtad 2016-02-02 från:

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/29242/1/gupea_2077_29242_1.pdf

Andersson, S., Sjöstrand, P. (2011). *Screeningplanen i praktiken*.

Hämtad 2016-02-02 från:

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/28711/1/gupea_2077_28711_1.pdf

Andersson, U. M. (2014). *Lätt att missa extra stöd, Special pedagogik*, hämtad från:

<http://www.lararnasnyheter.se/specialpedagogik/2014/04/21/latt-missa-extra-stod>

Bell, J. (2014). *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Bärring, E. (2015). *En fristående skolas arbete med att få alla elever att nå målen – en fallstudie* (examensarbete). Högskolan Malmö. Hämtad 2015-12-10 från

<https://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/18670/Eva%20B%20Slutversion%2015%20mars.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Ekholm, M. (2002). *Att arbeta med särskilt stöd några perspektiv*. Skolverket. Hämtad 2016-02-02 från: http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D923

Grosin, L. (2004). *Skolklimat, prestation och anpassning i 21 och 20 högstadieskolor*. Forskningsrapport 71, Pedagogiska institutionen, Stockholms Universitet. Hämtad från:

http://www.ekero.se/Global/Uppleva_och_gora/Ung_i_Ekero/1358skolklimat,prestation,anpassning_lennartgrosin.pdf

Harrison, C., Howard, S. (2014). *Bedömning för lärande i årskurs F-5*. Liber.

Migrationsverket: förklaring av begreppet nyanländ, hämtad från:

<http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Statlig-ersattning/Vanliga-begrepp.html>

Natur och Kulturs Svenska Ordbok. (2015). Stockholm: Natur och Kultur

Najjar, M. (2015) *Nyanlända elevers rätt till likvärdig utbildning*. Göteborgs universitet, Göteborg. Hämtad från:

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/40001/1/gupea_2077_40001_1.pdf

Patel, R., Davidsson, D. (2014). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Studentlitteratur: Lund.

Pehrsson, A., Sahlström, E. (1999). Kartläggning av läsning och skrivning ur ett deltagarperspektiv. Analysverktyg för alla. *Specialpedagogisk rapport nr14*. Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet. Hämtad 2015-02-10 från:
http://www.kultur.gu.se/digitalAssets/1300/1300002_99_spec14.pdf

Runström Nilsson, P. (2012). *Pedagogisk kartläggning. Att utreda och dokumentera elevers behov av särskilt stöd*. 2:a upplaga, Gleerups.

Sandell Ring, A., Hassanpour, A. (2013). Pedagogisk kartläggning av nyanlända elever, Stockholm. Hämtad från:
http://www.andrasprak.su.se/polopoly_fs/1.204516.1411636231!/menu/standard/file/Sandell_Ring-Hassanpour.pdf

SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Skolinspektionen. (2010). *Framgång i undervisningen. En sammanställning av forskningsresultat som stöd för granskning på vetenskaplig grund i skolan*. Hämtad 2015-02-10 från:
<http://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/broschyrer/sammanfattning-forskningsoversikten.pdf>

Skolverket. (2008). *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever*. Stockholm: Skolverket

Skolverket. (2002). *Att arbeta med särskilt stöd några perspektiv*. Stockholm: Skolverket

Skolverket. (2011). *Läroplanen för grundskola och förskola 2011*. Hämtad 2015-12-10 från
<http://skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/laroplan>

Skolverket. (2008). *Formativbedömning*, hämtad 2016-02-02 från:
<http://www.skolverket.se/bedomning/bedomning/formativ-bedomning-1.223359>

Stukát, S. (2014). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*, Lund: Studentlitteratur.

Trost, J. (2014). *Enkätboken*, Lund: Studentlitteratur.

Trost, J. (2014). *Kvalitativa intervjuer*, Lund: Studentlitteratur.

Bilaga 1

1. Enkät till skolor

Enkät om kartläggning och måluppfyllelse

Vi är studenter på Göteborgs Universitet och kommer att skriva vårt examenarbete under ht2015. Examensarbetet kommer att handla om kartläggning och därför ska vi undersöka ett antal skolor med fokus på kartläggning . I vårt intresse ligger sambandet mellan kartläggning och måluppfyllelse, därför skulle vi vilja genomföra en skriftlig enkät som handlar om kartlägningsprocessen i er skola.

För att vi ska kunna använda era svar i undersökning, ber vi er att fylla i enkäten med all ärlighet. De flesta frågor besvarar du genom att sätta ett kryss i rutan för de alternativ som bäst stämmer. Om det inte finns ett alternativ som gäller för just er skola får ni gärna förmedla den informationen till oss.

Det är viktigt att ni svarar på den och skickar tillbaka **senast den 30 oktober** till mailadressen guspoplma@student.gu.se

1)Kartläggs elevernas kunskaper i er skola?

Ja_____

Nej_____

2)Vilka elever kartläggs?

Nyanlända _____

De som visar svårigheter _____

Alla _____

Andra? Vilka i sådana fall _____

3)Vem kartlägger?

Specialpedagog _____

Kurator _____

Ämneslärare _____

Förstalärare _____

Annan, vem?

4) Vilka andra är inblandade i kartläggningsprocessen?

EHT teamet _____
Ledningen _____
Skolsköterska _____
Klassföreståndare _____
Ämneslärare _____
Språkhandledare _____
Annan. Vem? _____

5) I vilken utsträckning kartläggs elevernas kunskap?

Begränsat till ett ämne _____
Två eller flera ämnen. Vilka? _____

6) Vilken typ av material använder ni i kartläggningen?

Från skolverket _____
Självskapad _____
Annan. Vilken? _____

7) Hur ofta kartläggs elever?

En gång _____
Två gånger _____
Flera gånger _____

8) Försök i några meningar beskriva hur kartläggningsprocessen går till i din skola och vad har den för inflyttande på undervisningsorganisationen för den enskilda eleven

Bilaga 2

SIRIS Statistik Grundskolan – slutbetyg årskurs 9

Grundskolan - Slutbetyg årskurs 9

Samtliga elever

Läsåret 2013/14

Vald organisation: [Göteborg](#)

ANALYSSTÖD

EXCEL

NYTT URVAL

Organisation huvudman	Samtliga elever		
	Antal elever	Andel (%) elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	Andel (%) behörig yrkesprog. Genomsnittligt meritv. (16)
Göteborg, Totalt	4 815	73	85 215,0
Göteborg, Kommunal	3 313	69	81 206,8
Göteborg, Fristående	1 502	83	93 233,5
Assaredsskolan	24	71	~100 233,8
Bergsjöskolan 7-9	76	34	54 159,7
Bergums skola 4-9	57	68	~100 215,5
Brandströmska skolan Nylöse	32	63	72 208,0
Brunnsboskolan 6-9	72	68	78 210,0
Bräckeskolan	47	45	79 194,2
Böskolans friskola	44	98	~100 245,3
Centrina Kviberg	36	61	81 198,6
Centrina Lindholmen	69	90	~100 244,8
Drakbergsskolan	23	87	~100 230,2
Ebba Petterssons Grundskola	98	99	~100 244,6
Ekåsa skola och internat	..	..	.. ..
Fenestra Centrum	66	67	86 218,3
Fenestra S:t Jörgen	68	90	~100 228,3
Fiskebäcksskolan 6-9	55	87	~100 230,5
Fjällskolan	77	65	87 208,5
Flatåsskolan 3	..	..	.. ..
Franska skolan Göteborg	25	100	100 253,5
Freinetskolan Bild & Form	25	92	~100 249,2
Frölundaskolan 7-9	76	59	71 175,0
Gamlestadsskolan H	72	67	86 209,1
Gathenhielmsskolan	..	..	.. ..
Glöstorpskolan 7-9	72	68	79 193,0
Guldhedsskolan 7-9	75	67	81 207,3
Gårdstensskolan 4-9	55	45	60 183,7
Göteborgs Högre Samskola gr.	174	93	~100 259,1
Herrgårdsskolan	28	86	~100 211,1
Hjällboskolan 6-9	100	24	45 162,6

Hovåsskolan 7-9	112	80	93	225,8
Int Engelska Skolan i Göteborg	178	74	96	232,7
ISGR/International section	53	.	.	.
ISGR/Swedish-English	53	100	100	253,4
Johannebergsskolan 3-9	12	83	100	235,2
Jättstensskolan 4-9	45	67	80	212,2
Kannebäcksskolan döva och hörsel	..	..	..	..
Katolska skolan av Notre Dame	48	58	79	195,8
Klarebergsskolan 7-9	84	77	92	210,5
Kristinaskolan	21	62	76	191,7
Kunskapsskolan Krokslätt	69	90	93	229,2
Kärralundsskolan 7-9	73	89	~100	251,7
Kärraskolan 4-9	59	75	92	223,8
Lindåsskolan 4-9	66	94	~100	244,7
Lövgårdsskolan 4-9	66	39	65	163,2
Magelungen Karlaskolan	..	.	.	..
Martinaskolan	14	..	~100	190,2
Montessoriskolan Casa	30	97	~100	256,3
Montessoriskolan Centrum	28	82	~100	236,2
Montessoriskolan Skäret	27	100	100	240,7
Nordhemsskolan	115	76	90	220,5
Nordlyckeskolan	136	96	~100	243,8
Nya Lundensskolan	77	73	84	220,3
Nya Påvelundsskolan 1	89	94	~100	242,2
Nya Påvelundsskolan 2	90	94	~100	236,7
Nygårdsskolan 4-9	68	96	~100	245,5
Nytorpsskolan 4-9	64	48	56	176,3
Park-Källtorpsskolan 7-9	127	84	92	232,0
Prolympia Göteborg	20	80	~100	197,0
Rambergsskolan 7-9	40	35	55	187,9
Resursskolan Linden	..	.	..	..
Rudolf Steinerskolan Göteborg	14	93	100	252,7
Ryaskolan F-9	51	29	39	141,6
Römosseskolan	28	64	~100	238,8
Sandeklevsskolan 7-9	60	30	47	161,9
Sannaskolan	83	75	89	201,9
Sjumilaskolan F-9	64	39	50	161,9
Skälltorpssk. Sv. Balettskolan	11	..	~100	220,4
Skälltorpsskolan	122	80	93	222,4
Snitz Grundskola Göteborg	..	.	..	..
Styrsöskolan	33	94	100	232,5
Svartedalsskolan F-9	..	.	.	..
Sverigefinska skolan i Gbg	..	..	..	..
The English School Gothenburg	28	82	~100	256,0
Toleredsskolan 7-9	91	57	70	180,5
Torpaskolan 7-9	39	67	85	198,7
Torslandaskolan 6-9	98	90	~100	222,7
Trulsegårdsskolan 6-9	126	89	~100	226,0

Tynneredsskolan	76	66	75	206,1
Utmarksskolan	72	49	53	160,6
Vasaskolan	43	88	100	237,6
Vetenskapsskolan	10	100	100	262,3
Victoriaskolan	33	85	~100	222,7
Vittra Kronhusparken	54	85	91	229,8
Vättleskolan 4-9	59	25	41	125,4
Waldorfskolan Grenkvist	12	..	..	176,6
Änässkolan 4-6	..	..	..	..
Änglagårdsskolan	43	74	88	221,7
Önneredsskolan 2	104	81	94	221,1

Bilaga 3

Intervjuer

Nedan finns tre exempel på utförda intervjuer, samt en sammanfattning av övriga.

Skola nr 1

Jag har intervjuat en förstalärare som är ansvarig för kartläggning av nyanlända elever på skolan. Vi har genomfört intervju på skolan hon arbetar på, under sin skoltid. Jag spelade in intervjun med hennes godkännande och gjorde lite anteckningar under tiden.

Området skolan ligger i har i år öppnat en mottagning för ensamstående barn. De barnen har börjat skolan och är 15år gamla. De går i årskurs 9 och eleverna kartläggs inte.

1. Kartläggs elevernas kunskaper i er skola?
Vi kartlägger eleverna bara vid behov i vår skola.
Exponenten nämnde även att de screenar alla sina elever.
2. Vilka elever kartläggs?
De som visar svårigheter i skolan.
3. Vem kartlägger eleverna?
Det är specialpedagog som kartlägger eleverna men innan kartläggningen gör skolan extra anpassning med hjälp av arbetslag i några månader.
4. Vilka andra är inblandade i kartläggningsprocessen?
5. I vilken utsträckning kartläggs elevens kunskap?
De screenar eleverna i svenska och matte.
6. Vilken typ av material använder ni i kartläggningen?
Diamanten från skolverket, gröna boken CMN (mattebok), DLS och LS (svenska)
7. Hur ofta kartläggs elever?
Eleverna screenas två gånger i matte varje läsår och en gång i svenska.
8. Beskriv i några meningar hur kartläggningsprocessen går till på din skola och vad har den för inflytande på undervisningen hos den enskilda eleven.
Vi screenar alla elever i årkurs 4-9 i matte och i svenska årkurs 4-7. Vi brukar hålla en konferens efter varje screening för varje årkurs för att veta hur långt eleverna har kommit och vilka brister de har. Eleverna som hamnar lågt på testerna får göra djupare tester för att fånga upp problemet. Utifrån detta skapar de mindre grupper där eleverna får större möjligheter att öka kunskaperna. Skolan nämnde även att de använder nationella prov som ett levande dokument för att arbeta med bristande kunskap eleverna visade.
9. Vilka faktorer har gjort att måluppfyllelsen är relativt hög på er skola?
Svaret var att skola är en bra skola med bra och stabila lärare plus en bra ledning.
Eleverna i skolan har aktiva föräldrar som visar stor engagemang

Skola nr 2

Jag har intervjuat en förstalärare som är ansvarig för kartläggning av nyanlända elever på skolan. Vi har genomfört intervju på skolan hon arbetar på,

under sin skoltid. Jag spelade in intervjun efter hennes godkännande och gjorde lite anteckningar under tiden.

10. Kartläggs elevernas kunskaper i er skola?

Svaret är ja

11. Vilka elever kartläggs?

Alla nyanlända elever.

12. Vem kartlägger eleverna?

Det är första läraren i svenska som andra språk som kartlägger eleverna. Egentligen har det inte något att göra med att vara första lärare, hen har kartlagt eleverna för fyra år sedan utan att vara första lärare.

13. Vilka andra är inblandade i kartläggningsprocessen?

Förutom förstäljaren är det ämneläraren och klassföreståndaren till den berörda eleven.

14. I vilken utsträckning kartläggs elevens kunskap?

Matte, svenska och omvärldskunskap kartläggs.

15. Vilken typ av material använder ni i kartläggningen?

De använder gammalt material som har skapats av lärare och tillsammans med rektorer i den stadsdelen skolan tillhör, den är baserad på skolverkets material som Linköpings Universitets skapade för några år sedan. Från och med nästa år kommer det bli obligatoriskt att kartlägga alla elever och då kommer man kunna använda sig utav material från skolverket. Materialet att kommer vara anpassat till alla elever om de kan läsa och skriva eller inte.

16. Hur ofta kartläggs elever?

En gång inom två månader.

17. Beskriv i några meningar hur kartläggningsprocessen går till på din skola och vad har den för inflytande på undervisningen hos den enskilda eleven.

Vi kartlägger alla nyanlända elever i vår skola med hjälp av tolk. Kartläggningen är uppdelad i fyra delar: bakgrunddelen, språkdelen, mattedelen och omvärldsdel. Mattedelen är även delad i två delar beroende på åldern. Ena delen är från årkurs 0-5 och den andra årkurs 6-9. Eleverna kommer från olika sammanhang och kan därför olika mycket. I vår skola testar vi av alla elever i matematik från grunden innan vi höjer nivån. Personen vi intervjuar tycker att kartläggningen är ett viktigt underlag för att lära känna eleven samt att veta vilken kunskapsnivå eleven ligger på. Om en nyanländ elev är bra i ett ämne kan den direkt integrera sig i den vanliga klassen och behöver då inte fortsätta i förberedelseklassen. Men för att kunna anpassa undervisningen till den enskilda eleven behöver läraren resultat av kartläggningen, och detta sker med hjälp av överlämnings-samtal.

18. Vilka faktorer har gjort att måluppfyllelsen är relativt låg på er skola?

En viktig faktor som gjorde att vår skola hade så låg måluppfyllelse är att vi har många nyanlända elever och de räknas som nyanlända i fyra år.

De får betyg F trots finns några elever som förtjänar högre än de men lärare vågar inte ge de ett högre betyg.

Är anledning till att vi inte når måluppfyllelsen. 1. Vi har elever som är svaga läsare 2 många lärare jobbar inte språkutvecklande och tar ej ansvar för sina texter och detta leder till att eleverna tappat drivet och motivationen. 3. Elever med stora behov får ej den hjälp de har rätt till, inga special lärare, inga su-grupper. Allt detta leder till att betygen inte kommer upp utan bara blir sämre o sämre.

Skola nr 3

Jag har intervjuat en förstalärare som är ansvarig för kartläggning av nyanlända elever på skolan. Vi har genomfört intervju på skolan hon arbetar på, under sin skoltid. Jag spelade inte in intervjun efter hennes begäran. Jag antecknade det hon sade.

19. Kartläggs elevernas kunskaper i er skola?

Ja

20. Vilka elever kartläggs?

Bara de nyanlända. Vi gör pedagogiska kartläggningar när det finns extra svårigheter hos någon elev. Då gör man en EHT anmälan först och sen gör man anpassningar i fyra veckor med hjälp utav arbetslaget. Om det inte hjälper, då gör man ett åtgärdsprogram.

21. Vem kartlägger eleverna?

Det är förstaläraren i svenska som kartlägger eleverna.

22. Vilka andra är inblandade i kartlägningsprocessen?

Förutom förstaläraren är det ämnesläraren och klassföreståndaren till den berörda eleven.

23. I vilken utsträckning kartläggs elevens kunskap?

Matte, svenska och omvärldens kunskap kartläggs.

24. Vilken typ av material använder ni i kartläggningen?

De använder gammalt material som har skapats av lärare i den stadsdelen skolan tillhör. Från och med nästa år kommer det bli obligatoriskt att kartlägga alla elever och då kommer man kunna använda sig utav material från skolverket.

25. Hur ofta kartläggs elever?

En gång

26. Beskriv i några meningar hur kartlägningsprocessen går till på din skola och vad har den för inflytande på undervisningen hos den enskilda eleven.

Hon brukar kartlägga nyanlända elever inom två månader och endast en gång. Det är förstaläraren som kartlägger, med hjälp utav tolken. Det tar 0,5h att genomföra varje delmoment, sammanlagt tar den 1,5h. Man märker när man testar om de bara gissar eller verkligen har kunskapen. Hon skickar mätteresultaten till matteläraren för att de ska analyseras. Under tiden antecknar hon elevens behov och brister. När analysen av resultatet är klar så skickas den till berörda lärare för att de ska kunna anpassa undervisningen. Det är de berörda lärarnas ansvar att följa upp detta.

27. Vilka faktorer har gjort att måluppfyllelsen är relativt låg på er skola?

Erfarna och behöriga lärare är en av faktorerna. Vi screenar även alla elever i ämnet matematik, tre gånger per läsår. Detta för att försöka fånga upp elevernas behov och brister så tidigt som möjligt. Det är dock svårt att screena dem i svenska ämnet för att det tar för mycket tid att rätta och analysera.

Sammanfattning av de intervjuer/samtal som inte spelades in

Skola nr 4

Rektor i denna skola uppger att alla elever kartläggs i svenska och matematik. Om en elev inte uppnår kunskapskraven i ett visst ämne trots olika anpassningar i undervisningen görs en bredare utredning eftersom det handlar ofta om särskilt stöd. Nyantagna elever kartläggs vid antagningen, oavsett deras ursprung.

Rektor säger också att alla prov och speciellt nationella prov i åk3, 6 och 9 är ett bra tillfälle att definiera de områden som behövs att arbeta med, och att de prov ger mycket information om svagheter och styrkor på den individuella planen (hos den enskilda eleven). Fördelen med denna skola är att alla elever fortsätter från förskolan till 9:an så kartläggningen pågår hela tiden eftersom skolpersonal vill ha kännedom om sina elever. Rektor uttrycker sig att de rutiner låter inkludera alla elever i undervisning och hitta ett gemensamt språk i skolan för att det ska råda arbetsro, vänskap och förståelse över olikheter. Det kallar rektor för en skolkultur där alla representerar samma demokratiska värderingar och skapar trygghet.

På frågan om andra faktorer som gör att skolan har mycket stor måluppfyllelse svar rektor att det handlar om kombination av många faktorer men först och främst om lärarnas skicklighet och att personalen är stabilt. Rektor säger också att alla lärare som undervisar i olika stadi är samma under flera år och har mycket bra samtal med varandra när eleverna övergår till nästa årskurs. Alla de lärarna har kännedom av elever och det skapar trygghet för elever. Dessutom all personal har gemensam ställning till skolans kultur och bryr sig mycket om studie ro. Rektor nämner också att elevernas trygga hemförhållande har mycket stor betydelse för deras prestation. Klasstorleken är avgörande så att alla elever inkluderas. Till sist uttrycker sig rektor att i nuläget köar elever på en skolplats i hans skola och att de inte har möjlighet att ta emot flera.

Skola nr 5

Rektor uppger att det är bara elever som visar olika typer av svårigheter som kartläggs. För det ansvarar specialpedagog och elevhälsoteamet. Vid behov skickar dem anmälan till andra specialister för en bredare utredning (psykolog, logoped). Rektor uttrycker att lärarna på skolan arbetar ständigt med olika typer av diagnoser och prov och har mycket bra kännedom av sina elever och deras förmågor och behov. Undervisning i olika ämnen anpassas så att alla elever får samma förutsättningar att uppnå målen och det är ämneslärarnas ansvar att lyssna på elevernas behov och anpassa undervisningen.

Skola nr 6

Rektor säger att alla elever kartläggs i svenska och matematik två, tre gånger per året. Nationella prov är ett bevis på hur eleverna presterar och utifrån nationella provresultat fortsätter lärarna jobba för att förbättra de områden som visar sig att bli bristande.